

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

Articulus VIII. Plura deciduntur quæsitæ de restitutionis obligatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013

secundo tempore, valor hujus temporis est compensandus, etsi Dominus illam alio tempore distraxisset, quia res tempore facta à fure venditionis &c. fuit Domini, ergo eam vendendo debet ejus loco dare valorem, quem tunc habet, si enim tunc vellet à furto liberari, deberet rem extantem secundum valorem tam intrinsecum quam extrinsecum restituere, ergo cum in defectum rei succedat pretium, totum hoc est restituendum, ita ut certum erudit Tambur. *L. 8. Dec. tract. 3. c. 2. §. 7. à n. 13.* si demum fur rem alienat &c. tempore tertio, quam Dominus absumpsisset primo, pretium temporis primi est rei subrogandum, temporis verò tertij si hoc eodem tempore alienasset Dominus, quia sicut pretium in primo casu crevit Domino, ita

decrevit eidem in tertio, supponitur enim extare impermixta, consequenter manere in Dominio Domini.

Quando foret dubium, quo tempore Dominus se spoliasset re suâ, quaeritur, secundum cujus temporis valorem fur debeat satisfacere? Respondeo etsi communis sententia cum Less. *n. 109.* post Vasq. obliget ad valorem status optimi, quia inquit, in dubio est melior conditio innocentis; est tamen tuta opinio Lugo *n. 133.* Molin. *n. 8.* satisfieri restitutione valoris minoris summo propter incertitudinem, hæc enim minuit pretium, ergo pro ratione dubij ex circumstantijs prudenter pensatis valor restitutionis debet definiri. Argumentum adversariorum procedit, quando res est indivisibilis, secus in divisibili.

ARTICVLVS OCTAVVS.

Plura deciduntur quæsitæ de restitutionis obligatione.

370. **Q**uæres primò an fur rem furtivam destruens, aut absumens paulo post perituram apud Dominum teneatur restituere? Respondeo primò, quando culpâ furis res perit, obligatur restituere, etsi certo, injustè tamen periisset apud Dominum E. g. injustâ hostili incurfione &c. est communis cum Dicast. *L. 2. tract. 2. Disput. 2. dub. 4. n. 75.* Ratio fur præveniens aliorum injustitiam in se transfert

onus restitutionis ab illis subeundum per *num. 329.*

Respondeo secundo datum responsum valere etsi apud Dominum peritura fuisset fortuitò E. g. incendio &c. quando publicè adhuc ignoratur illud casuale periculum, Molin. *Disput. 726.* Lugo *Disput. 19. num. 76. §. 143.* Ratio: quod, quamdiu ignoratur periculum habeat pretium idem, quod haberet sine eo, ergo sicut emptor rei cum ignoran-

tia

tia periculi debet dare pretium totum, ita fur totum debet supponere

Respondeo tertio, quando res furtiva apud furem casualiter perit aequali infortunio, aut iustâ invasione certo peritura apud Dominum; furatuses E.g. vicino crumenam, quæ ex incendio apud te est incinerata æque incineranda apud vicinum, fur deobligatur restituere Lugo *num. 141.* Molin. Less. & passim, alij contra Palud. Barr. Bald. & communem Legistarum. Ratio: quia actio furtiva non fuit efficaciter iniuriosa, sed duntaxat affectivè, re ipsa autem totius damni causa est, aut incendium, aut iusta incurfio, alterutrum interruptit furis animum retinendi, &c. rem furtivam, ergo impedit efficaciam nocendi sitam in proposito retinendi, ergo cessat actio externa esse iniusta, atqui non obligat, nisi ut iniusta ad restitutionem, fur itaque tunc non destruit jus in re Domini, sed casus fortuitus etiam à Domino inevitabilis.

Si dubium sit, an apud Dominum perijisset, ut si forcè eam prius vendidisset, vel eripujisset incendio, est valor pro ratione dubij restituend⁹, nam in dubio est melior conditio innocentis. Est contra Mol. Less. obligantes ad restitutionem totius.

371. Quares secundò an, & quando quis teneatur ad restitutionem impediens alterum ab asecutione alicujus boni debiti ex virtute Justitiæ commutativæ, vel distributivæ, vel ex Justitia indebiti E.g. hæreditatis, aut Legati, &c.

Respondeo primò impediens alterum etiam precibus, blanditijs, &c. à consecutione boni, ad quod impeditus habet jus in re, vel ad rem, peccat contra Justitiam commutativam cum onere

restitutionis damni injustè illati, Lugo *num. 90.* Molin. Less. Ratio: quia efficaciter violat strictum jus alterius, unde est totum restituendum, quod debetur attentò jure impediti à consecutione boni, proinde dum impeditur alterius jus in re nondum executioni mandatum per possessionem ejusmodi boni, est compensandum ferè totum tale damnum, aut ejus valor detractâ solùm possessionis nondum habitæ æstimatione, possessio enim est pretio æstimabilis propter periculum, cui subest jus in re ante possessionem. Econtra dum jus ad rem competit impedito, non est huic compensandum totum ferè damnum, sed pars solùm E.g. beneficij, ad quod est præsentatus, ita cit. Doctores.

Respondeo secundò quando indignus impeditur à consecutione boni E.g. beneficij ex Justitia distributiva debiti, nulla est obligatio reparandi damnum, etsi id fiat ex odio, vel violentia vel fraude, quia licet peccetur tunc ob malum affectum contra charitatem, imò etiam contra Justitiam, si impediens per infamationem cum onere hanc resarciendi, attamen nullum jus strictum violas relate ad bonum Tamb. *L. S. in Decal. tract. 3. c. 4. §. 2.*

Respondeo tertio impediens alterum à consecutione boni liberaliter conferendi E.g. Legati, hæreditatis, &c. si id facit absque vi, vel fraude, vel mendacio, sed precibus, consilio, &c. non peccat contra Justitiam, Lugo *n. 93.* Molin. *Disp. 727.* & passim Theologi, quia utitur jure suo citra ullius juris alterius violationem. Ampliat Molin. *num. 4.* etsi dicto modo impediret expresso nocendi animo, contra Scot. Palud.

B b b

lud.

lud, animus enim nocendi non influit in
damnum, nisi actio ipsa externa sit injusta.

Respondeo quartò collatorem Offi-
cij, aut beneficij ex Justitia distributiva
debiti, aut cujusvis alterius boni gra-
tuiti, sive illud sit beneficium, sive Of-
ficium, sive Legatum vi, vel fraude,
vel mendacijs falsisque criminationibus
avertit ab ea voluntate conferendi bo-
num personæ eo dignæ peccat mortali-
ter contra Justitiam commutativam cum
onere restitutionis boni impediti secun-
dum spei quantitatem, quam habebat
ad ejus consecutionem, Molin. *num. 6.*
& *7.* Ratio: quia quisque habet ad jus
strictum, ne hoc modo impediatur à
consecutione boni, quo dignus est.

Dixi primò mendacijs, aut falsis
criminationibus, quia fas est prode-
re verum crimen jis, quorum interest,
quando crimen facit minus habilem ad
tale officium, &c. aut collationem mi-
nus decoram: jis inquam, quorum in-
terest, E. g. collatori, secùs alijs.

Dixi secundò secundum spei quan-
tatem, quia etsi quis dignus sit tali bo-
no, si tamen non habet ullam conse-
quendi id spem, nulla est obligatio re-
sarcendi bonum tale, quia vis aut
fraus, &c. non influxit.

Dixi tertid, quo est dignus: nam
etiam vi, fraude, mendacijs impedire
indignum officio, &c. (hoc enim non
potest conferri indigno) non est contra
Justitiam, consequenter cessat obliga-
tio restituendi, indignus enim nullum
habet jus ad Officium in libera collatoris
potestate positum. Less. *L. 2. cap. 12.*
num. 125. meritò tamen obligans ad fa-
mæ restitutionem, è contra quisque habet
jus ad hæreditatem Legatum, &c. in li-

bera testatoris voluntate positum non ab-
solutum, sed conditionatum, nempe si te-
stator velit aliquem instituere hæredè, vel
Legatarium dignum, ut hic non impedi-
tur vi sicut fraudulenter, aut mendaciter.

Et cum officia aut beneficia conferen-
da sint dignioribus impediens vi, frau-
de, &c. dignum ut conferantur ea dignio-
ri, ad nihil tenetur restituendū Less. *n. 125.*

Econtra qui vi, vel fraude impedit,
ne testator condat testamentum ut ipse ab
intestato succedat, &c. non potest postea
succedere, & si successit, debet restituere,

Idem est, si Notarium, &c. à mo-
ribundo vocatum avertit, ne is testamen-
tum scribat, Lugo *num. 91.* qui *n. 103.*
pari restitutionis oneri subjicit eum, qui
testatorem volentem testari in favorem
alicujus spe falsâ sanitatis, aut longio-
ris vitæ à testamento condendo distrahit,
agit enim fraudulenter. Eodem refert
Laym. *L. 3. tract. 2. c. 7. num. 3.* eum,
qui molestis & importunis precibus im-
petrat à moribundo mutationem testa-
menti, quia inquit Sporer *tract. 4. in*
Decal. c. 2. num. 203. est quædam co-
actio, facit enim ut se liberet ab ea mo-
lestia, hoc ipsum hic Author extendit ad
maritum vehementer persuadentem u-
xori, ut testetur in suum aut suorum
commodum.

Pariter tenetur damnum resarcire,
qui vi, fraude, mendacijs, &c. abstra-
hit homines, ne dent labores aliquibus
opificibus, aut Emptores avocet ab alijs
mercatoribus, clientes ab Advocatis, &c.
secùs eos abstrahendo absque vi, frau-
de, vel mendacijs, &c. & alliciendo
ad suam officinam, Lugo *n. 109.*

372. Quæres tertid an judices ac-
cepta munera à partibus teneantur resti-
tuere?

tere? & quid de officialibus alijs publicis stipendiatis, ut fungantur officio, si pro expeditionibus & obsequijs suis expressè, aut tacitè prætendunt munera?

Respondeo circa primum utroque jure civili quidem *L. Plebiscito 18 ff. de Offic. Præsid. Canonico* verò in *c. cum ab omni de vita & honest. clericor.* Judicibus veritatem esse munerum acceptiōnem ante sententiam: munera enim magni valoris communiter inducunt perversionem Judicij, aut hujus periculum, & ideo etiam jure naturali talia sunt prohibita, & refert ex communi Haunold, *Tom. 5. tract. 2. num. 61.* Nihilominus munera sic accepta ante sententiam condemnatoriam non sunt restituenda cit. Haunold, *num. 60.* ex communi Lugo *Disput. 37. num. 134.* quia communiter Judices etiam timorati non restituant nec Confessarij obligant. Ex quo colligitur eos non reddi per citatas leges incapaces Domini munerum, etsi accipiantur ante sententiam. Post sententiam latam liberaliter oblata licitè acceptantur, quia non est periculum perversionis.

Respondeo ad secundum eos peccare contra Justitiam, proinde teneri restituere, quia petunt pretium pro actu ex Justitia debito, nisi à Republica stipendium insufficiens sit constitutum, tunc enim possunt exigere salarium suo labori proportionatum secundum circumstantias locorum, & personarum taxandum, Sporer *tract. 5. in Decal. s. 5. n. 127. & sequent.* quem vide.

373. Quæres quartò an animus nocendi graviter imperans actionem leviter injustam inducat gravem obligationem

restitutionis? Respondeo negativè cum Haunold. *tract. 2. n. 230.* Tamb. *c. 2. s. 5. num. 12.* contra Lugo *Disput. 2. à num. 74.*

Probatum: non obligatur graviter ad restitutionem sine animo graviter nocendi, cum actio externa non influat nisi leviter, ergo nec cum tali animo obligatur graviter, quia hic animus nihil adjuvat actionem externam de se levem, esto eam graviter injustam denominet, ut enim injustitia graviter, obliget, debet esse gravis gravitate externâ.

Dices: licet temperantia non obliget, ut omittatur cœna, aut confabulatio de se licita, graviter tamen obligat, ne cœna, aut confabulatio fiat ex intentione secuturæ pollutionis, ergo etiam licet Justitia graviter non prohibeat actionem de se externam leviter injustam, graviter tamen eandem prohibet, ne positivè procuretur ex fine graviter nocendi proximo.

Respondeo disparitatem esse, quod injustitia propter jus alterius medium rei respiciat, à quo medio per actionem leviter injustam non fit, nisi levis recessus stante etiam intentione graviter nocendi, hæc enim nihilo minuit jus alterius, temperantia verò respiciat medium rationis, à quo notabiliter recedit intentio procurandi pollutionem per media alioquin de se licita.

Non nego quod aliquando actio de se indifferens per intentionem injustam determinetur ad actum injustum, ut acceptio cibi alterius animo sibi appropriandi, sic enim determinata graviter lædit jus alterius, intentioque prodit in ipsum actum externum.